

Tájékoztató a polgári védelmi szervezetbe beosztott személy részére!

Tájékoztatom, hogy az Ön településén katasztrófavédelmi feladatok ellátására polgári védelmi szervezet került megalakításra.

Magyarország valamennyi településén található polgári védelmi szervezet, amelyek létszámát, valamint a szervezet tagjaira vonatkozó követelményeket jogszabályok állapítanak meg. A szervezetek tagjait hatósági határozattal jelölik ki.

A települési polgári védelmi szervezet működőképessége érdekében Önt a település polgármestere, hatósági jogkörében eljárva beoszthatja.

A polgári védelmi feladat az emberi élet védelmét szolgálja, és az Alaptörvény katasztrófa esetén kötelezheti az állampolgárokat az ez irányú katasztrófavédelmi tevékenységben való részvételre. A polgári védelmi kötelezettség a magánszemélyek számára személyes kötelezettséget jelent, amelynek célja az emberi élet és a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme. A kötelezettség több elemből áll, magában foglalja az adatszolgáltatási, a bejelentési, a megjelenési kötelezettséget, valamint a polgári védelmi szolgálatot. A polgári védelmi szervezetbe a polgári védelmi kötelezettség alatt álló személyt a lakóhelye szerint illetékes polgármester osztja be. A polgári védelmi kötelezettség általánosságban a 18. életévtől a mindenkori nyugdíjkorhatár betöltéséig szól. Vannak azonban olyan esetek, amikor valaki nem tud részt venni a polgári védelmi feladatokban, mentességet élvez vagy a kötelezett más, a társadalom érdekében kifejtett tevékenységgel helyettesíti polgári védelmi feladatát.

A polgári védelmi kötelezettség azonban nem csupán személyes kötelezettség, hanem magában foglalja a gazdasági szolgáltatási kötelezettséget is. A védekezési feladatok sok esetben olyan speciális eszközöket, gépeket igényelnek, melyek egyedi készenlétben tartása és ritka esetekben történő alkalmazása nagy gazdasági megterhelést jelentene az állam számára. Vannak azonban olyan vállalkozások, melyek a tevékenységükhöz olyan speciális eszközöket használnak, melyek egy adott katasztrófa esetén alkalmazhatók.

Az alábbi tájékoztató a települési polgári védelmi szervezetbe beosztott személy részére szolgál, melynek áttanulmányozásával a megismerheti a polgári védelmi kötelezettséget, a polgári védelem és a polgári védelmi szervezet fogalmát, a polgári védelmi szervezetbe beosztott személy jogait és kötelezettségeit, valamint a polgári védelmi szervezetek elméleti és gyakorlati felkészítéseiről szóló szabályozást, továbbá a polgári védelmi szervezet alkalmazhatóságának feltételeit.

A következő oldalakon összeállításra kerültek azok a jogszabályi hivatkozások, melyek a fentiekről részleteiben rendelkeznek és vélhetően a polgári védelmi szervezetbe történt beosztásával kapcsolatban felmerült kérdéseire választ adhatnak.

Amennyiben a tájékoztatóban foglaltakon túl további kérdése lenne, akkor a helyi polgármesteri hivatal illetékes ügyintézőjét keresse bizalommal!

Témakörök

(a dokumentum hivatkozással készült, a tárgykört megnyitva a hivatkozott jogszabályi helyre ugrik)

- 1) A polgári védelem és a polgári védelmi szervezet fogalma
- 2) A polgári védelmi kötelezettség alapvető szabályai
- 3) A polgári védelmi kötelezettség
- 4) Mentesség a polgári védelmi kötelezettség alól
- 5) A polgári védelmi kötelezettség teljesítése a munkakör ellátásával, közmegbízatás gyakorlásával
- 6) A polgári védelmi szervezetbe beosztott személy felkészítésének, gyakorlati felkészítéseinek időtartama
- 7) A polgári védelmi szolgálat, és ideiglenes polgári védelmi szolgálat
- 8) A polgári védelmi beosztott jogosultságai
- 9) A polgári védelem katasztrófavédelemmel kapcsolatos feladatai
- 10) A köteles polgári védelmi szervezetek
- 11) A polgári védelmi szervezetbe történő önkéntes jelentkezés
- 12) A polgári védelmi szervezetek létrehozása
- 13) A polgári védelmi szervezetek létszáma
- 14) A polgári védelmi szervezetek egységei
- 15) A polgári védelmi szervezetek alkalmazása
- 16) A polgári védelmi szervezetek felkészítése
- 17) A polgári védelmi szervezetek elméleti felkészítése
- 18) A polgári védelmi szervezetek gyakorlati felkészítése

(A hivatkozott jogszabályok hatályos állapota: 2024. március 25.)

A polgári védelmi kötelezettségről Magyarország Alaptörvénye rendelkezik:

XXXI. cikk

(5) Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – polgári védelmi kötelezettség írható elő.

A polgári védelem és a polgári védelmi szervezet fogalmát a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról 2011. évi CXXVIII. törvény írja le:

Polgári védelem: olyan állami feladat-, eszköz- és intézkedési rendszer, amelynek célja katasztrófa, illetve fegyveres összeütközés esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint a lakosság felkészítése azok hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében.

Polgári védelmi szervezet: az a szervezet, amely önkéntes és köteles személyi állománya útján az e törvényben meghatározott, valamint fegyveres összeütközés idején végrehajtandó polgári védelmi feladatokat lát el.

A polgári védelmi kötelezettség szabályait a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény határozza meg:

A polgári védelmi kötelezettség alapvető szabályai

8. § (1) A polgári védelmi kötelezettség fegyveres összeütközések és katasztrófa időszakában

- a) az emberi élet védelme,
 - b) az emberi létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme,
 - c) a vagyonbiztonság megóvásának jogszabályban meghatározottak szerinti előmozdítása, továbbá
 - d) humanitárius feladatok ellátása
- érdekében elrendelt személyes kötelezettség.

(3) A polgári védelmi kötelezettséggel kapcsolatos ügyekben első fokon a kötelezett lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye szerint illetékes helyi önkormányzat polgármestere jár el.

9. § (1) A polgári védelmi kötelezettség

- a) az adatszolgáltatási,
- b) a bejelentési,
- c) a megjelenési, valamint
- d) a polgári védelmi szolgálat teljesítésére irányuló (a továbbiakban: szolgálatadási kötelezettség)

kötelezettséget foglalja magában.

(2) A polgári védelmi megjelenési és szolgálatadási kötelezettség teljesítését, valamint a település azonnali beavatkozást igénylő mentési munkálataira történő beosztást a kötelezett lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye szerint illetékes polgármester rendeli el.

10. § (1) Mentés a polgári védelmi kötelezettség alól, aki

- a) 18. életévét még nem töltötte be,
- b) annak végrehajtására fizikai vagy egészségi okból alkalmatlan,

c) a háztartásában legalább egy fő állandó ápolásra, gondozásra szoruló egyenes ági rokona, illetve házastársa vagy testvére ellátására állandó vagy átmeneti jelleggel egyedül kötelezett, és azt a védelmi és biztonsági kötelezettség teljesítése miatt nem tudná teljesíteni,

d) saját háztartásában

da) egyedül kötelezett legalább egy fő kiskorú, vér szerinti, örökbefogadott vagy nevelt gyermek eltartásáról gondoskodni, ideértve azt a nevelt gyermeket is, akit a kötelezett legalább egy éve tart el saját háztartásában, vagy akit a gyámhatóság döntése alapján családba fogadó gyámként vagy gyermekvédelmi nevelőszülőként nevel és nevelési feladatait a védelmi és biztonsági kötelezettség teljesítése miatt nem tudná teljesíteni,

db) három vagy ennél több kiskorú vér szerinti, örökbefogadott, mostoha vagy nevelt gyermek eltartásáról gondoskodik, ideértve azt a nevelt gyermeket is, akit a kötelezett legalább egy éve tart el saját háztartásában, vagy akit a gyámhatóság döntése alapján családba fogadó gyámként vagy gyermekvédelmi nevelőszülőként nevel,

e) várandós, a várandósságának megállapításától kezdve,

f) a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt elérte,

g) cselekvőképességet részlegesen vagy teljesen korlátozó gondnokság alatt áll.

(2) A polgári védelmi kötelezettségét munkaköre ellátásával, közmegebízatása gyakorlásával teljesíti:

a) az országgyűlési képviselő és a nemzetiségi szószóló,

b) az európai parlamenti képviselő,

c) a szakmai felsővezető, a vezetői megbízású, valamint feladatköre szerint katasztrófavédelmi feladatot ellátó kormánytisztviselő, köztisztviselő és közalkalmazott,

d) a jegyző,

e) az alkotmánybíró és az Alkotmánybíróság Hivatalának foglalkoztatottja, a bíró, az ügyész, a közjegyző, a bírósági végrehajtó,

f) a Honvédség tényleges állományú, a rendvédelmi szervek, a nemzetbiztonsági szolgálatok, valamint az Országgyűlési Őrség hivatásos állományú tagja, e szervek alkalmazottja,

g) az egészségügyi államigazgatási szerv kormánytisztviselője,

h) a fekvőbeteg, a járóbeteg- és alapellátást végző orvos és szakképzett szakdolgozó,

i) az állami mentőszolgálat dolgozója, betegszállító szervezet dolgozója,

j) a készenléti szolgálatot ellátó önkéntes, létesítményi és önkormányzati tűzoltó, az önkéntes tűzoltó egyesület szaktevékenységet végző tagja,

k) a közfeladatot ellátó ágazati védekezési szervezet tagja,

l) a közüzemi feladatot ellátó létesítmények üzemeltető személyzete,

m) a szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező, hivatását gyakorló pap, lelkész, rabbi,

n) a léginavigációs szolgáltatást ellátó szervezet személyzete,

o) a létfontosságú rendszerelem kritikus munkakörben foglalkoztatottja.

(3) A polgármester – kérelmére – a polgári védelmi kötelezettség alól legfeljebb egy év időtartamra mentesítheti azt a kötelezettet, aki

a) egyéni helyzete,

b) munkahelyi, családi vagy társadalmi kötelezettsége

miatt nem, vagy a polgári védelmi szolgálat teljesítésével elérhető előnyhöz képest aránytalanul nagy személyes áldozatok mellett tudná csak teljesíteni a polgári védelmi szolgálatot.

(4) Az (1) vagy (2) bekezdés hatálya alá tartozó, valamint a (3) bekezdés alapján mentesített természetes személyek megjelenésre és szolgálatadásra nem kötelezhetőek, polgári védelmi szervezetbe nem oszthatóak be, vagy ilyen beosztásukat meg kell szüntetni.

A polgári védelmi szervezetbe beosztott személy felkészítése és a polgári védelmi szolgálat a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény szerint:

11. § (1) A polgári védelmi szervezet tagja kiképzésre és gyakorlatra osztható be (a továbbiakban: felhívás), amelynek időtartama évente nem haladhatja meg kiképzés céljából a 40, gyakorlat esetében a 72 órát. A megjelenésre kötelezett a felhívásban megjelölt helyen és időpontban köteles megjelenni.

(2) A polgármester a kiképzésen és gyakorlaton való részvétel alól indokolt esetben kérelemre halasztást, illetve felmentést adhat.

(3) A (2) bekezdés szerinti felmentés alapjául szolgáló indokot kormányrendeletben meghatározottak szerint kell bejelenteni, igazolni és mérlegelni.

12. § (1) A polgári védelmi szervezet tagját polgári védelmi szolgálatra lehet kötelezni.

(2) A kötelezett jogszabályban meghatározottak szerint a polgári védelmi szolgálat folyamatos ellátására időbeli korlátozás nélkül áll rendelkezésre különleges jogrend idején.

(3) A polgári védelmi szervezetbe beosztott kötelezett részére ideiglenes polgári védelmi szolgálat rendelhető el, amelynek időtartama alkalmanként a 15 napot nem haladhatja meg.

(4) Akit szolgálatadásra köteleznek, köteles az abban megjelölt helyen és időpontban megjelenni, a rábízott polgári védelmi feladatot ellátni, és a kapott utasításokat végrehajtani, kivéve, ha azzal bűncselekményt követne el.

(5) A (4) bekezdés szerinti utasítások nem eredményezhetik a beosztottak indokolatlan foglalkoztatását, emberi méltóságának megsértését, életük és testi épségük közvetlen veszélyeztetését.

(6) A polgármester a szolgálatadási kötelezettség alól indokolt esetben kérelemre felmentést adhat. A felmentés alapjául szolgáló okot a szolgálat elrendelt időpontját megelőző három napon belül kell bejelenteni és igazolni.

(7) Aki polgári védelmi kötelezettség alatt áll, köteles a polgármester határozata alapján részt venni annak a településnek az azonnali beavatkozást igénylő mentési munkálataiban, amelynek területén tartózkodik.

(8) A (7) bekezdésben foglalt mentési munkák alól mentesíteni kell, aki igazolja, hogy hivatásbeli vagy szolgálati feladatának ellátása, illetőleg katonai kötelezettségének teljesítése céljából a helyszínt haladéktalanul el kell hagynia, illetőleg a munkavégzésre egészségi állapota miatt alkalmatlan.

13. § (1) Az ideiglenes polgári védelmi szolgálat azonnali teljesítésének elrendelésére a Kormány rendeletben, a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter, a területi vagy helyi védelmi bizottság elnöke, valamint a főpolgármester vagy a polgármester határozatban jogosult.

(2) A polgári védelmi szervezetbe beosztott foglalkoztatási jogviszonyban álló állampolgárt a polgári védelmi feladatok ellátására történő kiképzés, gyakorlat és ideiglenes polgári védelmi szolgálat ideje alatt az eredeti munkakörben nem terheli rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség. A felmentés időtartamára távolléti díj, vagy ha az adott jogviszonyban ilyen nincs, az annak megfelelő díjazás (a továbbiakban együtt: távolléti díj) jár.

(3) Ha a megjelenési vagy az ideiglenes szolgálatadási kötelezettségét teljesítő állampolgár nem áll foglalkoztatási jogviszonyban, a kötelezettség teljesítésének idejére a kötelező legkisebb munkabér egy órára járó mértékének alapulvételével megállapított térítésre jogosult, amelyet az elrendelő köteles részére a munkabér folyósítására vonatkozó szabályoknak megfelelően megfizetni.

(4) A polgári védelmi beosztott a (3) bekezdésben foglaltakon túl jogosult:

- a) a szolgálat teljesítéséhez szükséges ellátásra,
- b) norma szerinti ruházattal és felszereléssel való ellátásra,

- c) egyenruha viselésére,
- d) feladatának ellátásához szükséges felkészítésre,
- e) feladatának ellátásához szükséges védőfelszereléssel, munkaeszközökkel történő ellátásra,
- f) a munka-, tűz- és balesetvédelmi szabályok megismerésére,
- g) távolléti díjra, utazási költségterítésre, az ellátása igazolt költségeinek megtérítésére.

(5) A polgári védelmi szervezetbe beosztott mentesíthető részben vagy teljesen a helyi adó megfizetése alól.

(6) A távolléti díj és az ellátás igazolt költségei az elrendelőt terhelik, aki azt a munkáltató részére téríti meg.

(7) A polgári védelmi kötelezettséget teljesítő vagy a védelmi és biztonsági események kezelésében e törvény alapján közreműködő részére a honvédelmi vagy katasztrófavédelmi és honvédelmi feladatok teljesítésével összefüggésben bekövetkezett balesete vagy betegsége esetén a társadalombiztosítási rendelkezések szerinti baleseti ellátás jár. A polgári védelmi kötelezettséggel összefüggő balesetnek minősül az is, ha a baleset a kötelezettséget teljesítőt a kötelezettség teljesítésének helyére vagy onnan vissza, menetközben éri.

(8) A polgári védelmi szervezetbe beosztott jogszabályban meghatározott esküt vagy fogadalmat tesz.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény rendelkezik továbbá a polgári védelem katasztrófavédelemmel kapcsolatos feladatairól, a köteles polgári védelmi szervezetekről:

A polgári védelem katasztrófavédelemmel kapcsolatos feladatai

52. § Polgári védelmi feladat:

- a) a lakosság felkészítése a védekezés során irányadó magatartási szabályokra,
- b) a polgári védelmi szervezetek létrehozása és felkészítése, valamint a működéshez szükséges anyagi készletek biztosítása,
- c) a tájékoztatás, figyelmeztetés, riasztás,
- d) az egyéni védőeszközökkel történő ellátás,
- e) védelmi célú építmények fenntartása,
- f) a lakosság kimenekítése, kitelepítése és befogadása,
- g) gondoskodás a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak (különösen víz-, élelmiszer-, takarmány- és gyógyszerkészletek, állatállomány) és a kritikus infrastruktúrák védelméről,
- h) a kárterület felderítése, a mentés, az elsősegélynyújtás, a mentesítés és a fertőtlenítés, és az ezekkel összefüggő ideiglenes helyreállítás, továbbá a halálos áldozatokkal kapcsolatos halaszthatatlan intézkedések,
- i) a települések kockázatértékelésen alapuló veszélyeztetettségének felmérése,
- j) a veszélyelhárítási tervezés, szervezés,
- k) közreműködés a kulturális örökség védett elemeinek védelmében, a vizek kártételei elleni védekezés külön jogszabályban meghatározott feladatainak ellátásában, a menedékgogról szóló törvény hatálya alá tartozó személy elhelyezésében és ellátásában, továbbá a tűzoltásban, és a nemzetközi szerződésekből adódó tájékoztatás és kölcsönös segítségnyújtás feladatainak ellátásában,

l) közszolgáltatás ellátásának kiesésekor az emberi életben, egészségben és az anyagi javakban esett kár megelőzése céljából a közszolgáltatás ideiglenes ellátásáról történő gondoskodás.

52/A. § A polgári védelmi szolgálatot teljesítő személy ruházatát, továbbá a polgári védelmi célra használt járművet és egyéb technikai eszközt, valamint létesítményt a polgári védelem nemzetközi megkülönböztető jelével kell ellátni.

A köteles polgári védelmi szervezetek

60. § (1) A polgári védelmi szervezetek a központi, területi, települési és munkahelyi polgári védelmi szervezetek, melyek állományát a polgári védelmi feladatok ellátása érdekében az önként jelentkezett személyekkel a 65. § (2) bekezdése szerint lehet kiegészíteni.

A települési polgári védelmi szervezet

63. § (1) Községben, városban, megyei jogú városban, fővárosi kerületben – ha a település katasztrófavédelmi besorolása azt indokolja – polgári védelmi kötelezettségen alapuló települési polgári védelmi szervezetet kell létrehozni.

(2) A települési polgári védelmi szervezet létszámát a település katasztrófavédelmi besorolásának megfelelően a katasztrófavédelmi kirendeltség vezetőjének javaslata alapján a polgármester állapítja meg.

A polgári védelmi szervezetbe történő önkéntes jelentkezés

65. § (1) Polgári védelmi feladat ellátására önkéntesen jelentkező személy külön jogszabály szerinti nyilatkozatot tesz, melyben kinyilvánítja a rendelkezésre állás tartalmát és az alkalmazás feltételeit.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott nyilatkozat alapján az önkéntesen jelentkező személyt a polgármester polgári védelmi szervezetbe osztja be.

(3) A polgári védelmi feladatot önkéntes jelentkezés alapján teljesítő személy jogai és kötelezettségei a polgári védelmi kötelezettség alatt álló személy jogaival és kötelezettségeivel azonosak.

A települési polgári védelmi szervezetek megalakításáról, a szervezet létszámáról, a szervezet egységeiről és szervezet felkészítéséről a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet rendelkezik:

A polgári védelmi szervezetek létrehozásának alapelve

14. § (1) A polgári védelmi szervezetek létrehozásának szempontjai:

a) az ország településeire lefolytatott kockázatbecslés eredményeként kimutatott veszélyeztető hatások,

b) a települések katasztrófavédelmi osztályba sorolása,

c) a veszélyelhárítási tervekben szereplő feladatok.

(2) A települési polgári védelmi szervezeteket úgy kell létrehozni, hogy azok alkalmasak legyenek a helyi veszélyeztető tényezők hatásainak csökkentésére és az elsődleges mentési tevékenységgel összefüggő védelmi feladatok elvégzésére.

A települési polgári védelmi szervezetek megalakítási terve

17. § A veszélyeztetettség mértékének és jellegének megfelelő lakosságvédelmi és mentésszervezési feladatok irányítására alkalmas települési polgári védelmi parancsnokság szakmai összetételét és létszámát a kirendeltség vezetőjének (a továbbiakban: kirendeltségvezető) javaslata alapján a polgármester állapítja meg, és a polgári védelmi kötelezettség alatt álló személyt hatósági határozattal osztja be.

18. § (1) Az I. és II. katasztrófavédelmi osztályba sorolt településeken a település lakosságának függvényében a polgári védelmi szervezetek létszáma

a) 100 000 lakos felett legalább 750 fő,

b) 50 000–100 000 lakos esetén legalább 500 fő,

c) 10 000–50 000 lakos esetén legalább 300 fő,

d) 5000–10 000 lakos esetén legalább 150 fő,

- e) 1000–5000 lakos esetén legalább 50 fő,
- f) 300–1000 lakos esetén legalább 20 fő,
- g) 300 lakos alatt legalább 6 fő.

(2) A III. katasztrófavédelmi osztályba sorolt településeken a polgári védelmi szervezetek létszáma az (1) bekezdésben meghatározott létszám fele.

A polgári védelmi szervezetek egységeinek megalakítása

23. § (1) A polgári védelmi egységek megalakítása során a 16. § szerinti alapelveken túl a terület, település lakosságának számát és népsűrűségét kell figyelembe venni.

(2) A 2000 lakos alatti településeken nem szükséges a létrehozott települési polgári védelmi szervezetet egységekre bontani.

24. § (1) A polgári védelmi feladatok ellátására létrehozott egységek típusai különösen:

- a) infokommunikációs egység,
- b) lakosságvédelmi egység,
- c) egészségügyi egység,
- d) logisztikai egység,
- e) műszaki és kárfelszámoló egység.

A polgári védelmi szervezetek alkalmazása

38. § A polgári védelmi szervezetek veszélyhelyzeten kívüli alkalmazására a polgári védelmi szolgálat elrendelésére jogosult személy döntése alapján akkor kerülhet sor, ha az arra rendelt szervek erőforrásai nem elegendők a veszély kezeléséhez, illetve a lakosság, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme indokoltá teszi.

39. § (1) A veszélyeztetett település polgármestere a területi védelmi bizottság elnökénél – amennyiben erőforrásai nem elegendők – kezdeményezheti a területi vagy más települések megerősítő vagy támogató polgári védelmi szervezeteinek alkalmazását.

(2) A területi védelmi bizottság elnökének döntése alapján a területi polgári védelmi szervezet a védekezés időszaka alatt települési polgári védelmi szervezetekkel kiegészíthető.

40. § A polgári védelmi szolgálatra kötelezett és a védekezésben részt vevő erők váltásáról, pihentetéséről és ellátásáról annak a településnek a polgármestere gondoskodik, amely településen a védekezés folyik.

Az ideiglenes polgári védelmi szolgálat

41. § (1) Az ideiglenes polgári védelmi szolgálat elrendelése írásban, vagy – halasztást nem tűrő esetben – szóbeli közléssel (hangosbemondó, kiértesítő, telefon, rádió- vagy televízió-közlemény útján) történhet.

(2) Ha a polgári védelmi szolgálatra kötelezés szóbeli közléssel történik, az érintettnek a határozatot az elrendeléstől számított 72 órán belül át kell adni.

(3) A polgári védelmi szervezetek alkalmazása és gyakoroltatása során a feladat ellátására csak az arra felkészített, megfelelő egyéni védőeszközökkel és munkaeszközökkel ellátott személy kötelezhető.

(4) A polgári védelmi kötelezettség alapján létrehozott polgári védelmi szervezet tagja csak beleegyezésével vehető igénybe a nemzetközi szerződésen alapuló, az országhatáron túli mentési feladatok ellátására.

42. § (1) A polgári védelmi egység vezetője az egység állománya tekintetében, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv vezetéssel megbízott tagja, a polgári védelmi szervezet teljes állománya tekintetében gyakorolja az utasításadás jogát.

(2) Az utasításadás jogát az egység vezetője a beosztó határozattal, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv vezetéssel megbízott tagja, megbízólevéllel igazolja.

(3) A polgári védelmi szervezet tagját a beosztás helye szerinti igazgatóság a kirendeltség útján látja el a 2. melléklet szerinti igazolvánnyal.

A polgári védelmi szervezetek felkészítése

47. § (1) A polgári védelmi szervezet tagjának kiképzése elméleti és gyakorlati formában történik.

(2) A polgári védelmi elméleti kiképzés típusai és időtartama:

- a) alapképzés, amely 6 óra,
- b) szakképzés, amely 8 óra, ebből ugyanazon a napon legfeljebb 6 óra tartható meg,
- c) továbbképzés, valamint
- d) vezetői képzés.

(3) Az elméleti kiképzésre a BM OKF évenként, a kockázatbecsléseknek és a veszélyelhárítási tervekben meghatározott feladatoknak megfelelően képzési programot készít, melyet a főigazgató hagy jóvá.

A polgári védelmi szervezetek elméleti felkészítése

48. § (1) Polgári védelmi alapképzésben részesül valamennyi, a polgári védelmi szervezetbe beosztott személy.

(2) Az alapképzés tartalma különösen:

- a) a katasztrófavédelmi és a polgári védelmi rendszer alapelemei,
- b) a polgári védelmi kötelezettség, a polgári védelmi szervezet,
- c) a polgári védelmi kötelezettséggel összefüggő jogok és kötelezettségek,
- d) a veszélyeztető hatások, a kockázatbecslés és a veszélyelhárítási tervek,
- e) a lakosságvédelmi feladatok,
- f) a védekezésben együttműködő szervek és szervezetek,
- g) a riasztás és értesítés, valamint az irányítási rendszer és az utasítások,
- h) a védekezéshez alkalmazott munkaeszközök, az egyéni védőeszközök, valamint
- i) munka- és balesetvédelem.

49. § (1) Polgári védelmi szakképzésben részesül a polgári védelmi szervezet egységébe beosztott személy az egység tevékenységének és az egységben elvégzendő feladatának megfelelően.

(2) A szakképzés tartalma különösen:

- a) az adott polgári védelmi egység és szervezet feladata,
- b) a beosztásában ellátandó feladatok, azok végrehajtása és eljárási rendje,
- c) az egység és a szervezet függelmi viszonyai, az irányítás, a jelentés és az utasításadás rendje az egységben és a szervezetben,
- d) a szakfeladat ellátásához alkalmazott munkaeszközök és egyéni védőeszközök,
- e) a szakfeladat ellátásában közreműködő szervek és szervezetek, valamint
- f) munka- és balesetvédelem.

50. § A polgári védelmi szakképzésben részesült személyek továbbképzésének

a) tartalma különösen: a polgári védelmi szervezet megalakítási helye szerinti település veszélyeztetettségi jellemzőinek megfelelően az alapképzés és a szakképzés ismeretanyagának ismétlése, naprakésszé tétele, a változások követése és a tapasztalatok feldolgozása,

b) gyakorisága

ba) a központi, területi és munkahelyi polgári védelmi szervezetbe, valamint az I. és II. veszélyeztetettségi besorolású településen létrehozott települési polgári védelmi szervezetbe beosztott személyek számára legalább háromévente,

bb) a III. veszélyeztetettségű besorolású településen létrehozott szervezetbe beosztott személyek számára legalább ötévente.

51. § (1) A polgári védelmi szervezet kijelölt vezetői állománya vezetői képzésben részesül.

(2) A vezetői képzés tartalma:

- a) alapképzési ismeretek,
- b) a beosztásuknak megfelelő egység ellátásához szükséges ismeretek,
- c) vezetélméleti ismeretek,
- d) a polgári védelmi szervezetek alkalmazási szabályai, valamint
- e) a polgári védelmi szervezetek és a polgári védelmi feladatok végrehajtásában közreműködő más szervek együttes tevékenysége.

52. § (1) A polgári védelmi szervezetek állományának kiképzését a megalakítási helyén, vagy a katasztrófavédelem oktatási intézményeiben a hivatásos katasztrófavédelmi szervek végzik.

(2) A beosztott állomány kiképzését a vezetői képzésben részesült személyek közreműködésével a hivatásos katasztrófavédelmi szervek végzik.

(3) A kiképzésekről a hivatásos katasztrófavédelmi szervek kiképzési naplót vezetnek.

(4) A munkahelyi polgári védelmi szervezetbe beosztott személyek alap- és szakkiképzéséről a gazdálkodó szerv vezetője gondoskodik.

(5) A speciális szakmai ismeretek oktatásához, amelyekkel a hivatásos katasztrófavédelmi szervek szakemberrel nem rendelkeznek, szakmai jártassággal rendelkező személyeket kell felkérni.

A polgári védelmi szervezetek gyakorlati felkészítése

53. § (1) A polgári védelmi gyakorlati kiképzés célja:

- a) a felkészítés során elsajátított ismeretek elmélyítése és a gyakorlatban történő alkalmazás begyakorlása,
- b) a polgári védelmi szervezetek egymás közötti, valamint a mentésben részt vevő más szervezetekkel való együttműködésének gyakorlása,
- c) a mozgósítás időben történő elérése, valamint
- d) az a)–c) pontban foglaltak ellenőrzése.

(2) A polgári védelmi gyakorlati kiképzésre a BM OKF évenként, az elméleti kiképzéshez igazodó gyakorlati kiképzési programot készít, melyet a főigazgató hagy jóvá.

54. § A polgári védelmi gyakorlat elrendelésére jogosult:

- a) központi szinten a főigazgató,
- b) területi szinten a területi védelmi bizottság elnöke, illetve az igazgató,
- c) helyi szinten a polgármester, illetve a kirendeltségvezető.